

Als de rook
uit je **school** is
verdwenen...

Roken en de wet
Naar een rookvrije school

NIEUWE WETGEVING vanaf 1 september 2008

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	3
2. Wat zegt de wet?	3
3. Waarom een rookvrije school?	9
4. Naar een rookvrije school	9
5. Bouwpakket voor een rookvrije school	17
6. Waar kan u terecht?	19

INLEIDING

In Vlaanderen beginnen elke dag 100 jongeren te roken.

Begin 2008 kon het nog op school: leerlingen en personeel die op de speelplaats of parking een sigaret opsteken, vaak in een afgebakende rookzone. Maar de gezondheidsrisico's van roken en de voorbeeldfunctie voor de leerling kwamen alsmaar meer ter sprake. Vanaf 1 september 2008 moet de volledige campus van alle Vlaamse scholen en Centra voor Leerlingenbegeleiding rookvrij zijn. De wetgeving beschermt niet enkel kinderen en jongeren tegen de gevolgen van het passief roken, maar houdt ook rekening met de opvoedende taak van de school bij het promoten van een rookvrije leefstijl bij de jongeren en de volwassenen.

In Vlaanderen rookt 3% van de 13-14-jarigen dagelijks, bij de 17-18-jarigen is dit al 22%. Gemiddeld begint een jongere te roken op de leeftijd van 14 jaar (HBSC, 2006). De school is één van de plaatsen waar jongeren voor het eerst in aanraking komen met sigaretten. Ze beïnvloeden er elkaar om juist wel of niet te beginnen roken. Een rookbeleid op school kan voorkomen dat leerlingen gaan roken en ervoor zorgen dat niet-roken de norm is.

Een rookvrije school creëert, als onderdeel van het gezondheidsbeleid, een omgeving waarin niet-roken de norm is en stelt leerlingen in staat te kiezen voor niet-roken of stoppen met roken. De basis van een rookvrije school is een samenhangend rookbeleid met formele afspraken over roken, educatie en aanvullende activiteiten. De voorbeeldfunctie van de school en het voorbeeldgedrag van de leraar vormen de rode draad.

WAT ZEGT DE WET?

Roken op de werkplek (KB 19.01.2005)

Elke werknemer heeft vanaf 1 januari 2006 het recht te beschikken over werkruimtes en sociale voorzieningen, vrij van tabaksrook. De werkgever heeft de plicht om een rookverbod in te stellen in die werkruimtes en sociale voorzieningen. Roken kan alleen in uitsluitend daarvoor bestemde ruimtes, waar geen andere activiteiten plaatsvinden.

Roken in openbare plaatsen (KB 13.12.2005)

Het Koninklijk Besluit (KB) van 13 december 2005 en de wijziging van 6 juli 2006 verbieden het roken in openbare plaatsen. Roken is verboden in gesloten plaatsen die toegankelijk zijn voor het publiek, waaronder plaatsen waar kinderen of jongeren van schoolgaande leeftijd worden opgevangen, gehuisvest of verzorgd en waar onderwijs of beroepsopleidingen worden verstrekt.

Deze wetgevende maatregelen beschermen kinderen, jongeren en werknemers tegen de gevolgen van het passief roken, als zij correct worden nageleefd. De wetgeving is echter ontoereikend als we denken aan de opvoedende taak van een school bij het promoten van een rookvrije leefstijl. Het decreet van 6 juni 2008 dat een algemeen rookverbod op school instelt, komt hieraan tegemoet.

Rookverbod op school (Decreet 06.06.2008)

Het decreet van 6 juni 2008 verbiedt het roken in gesloten plaatsen, open plaatsen en tijdens extra-murosactiviteiten van onderwijsinstellingen en Centra voor Leerlingenbegeleiding. In gesloten plaatsen is het roken steeds verboden. In open plaatsen is roken verboden op weekdagen tussen 6u30 's morgens en 18u30 's avonds. Tijdens extra-murosactiviteiten is roken eveneens verboden tussen 6u30 's morgens en 18u30 's avonds.

	Gesloten plaatsen	Open plaatsen	Extra-murosactiviteiten
Weekdagen 6u30 - 18u30			
Weekdagen 18u30 - 6u30		Eigen rookbeleid van de school*	Eigen rookbeleid van de school*
Weekend 6u30 - 18u30		Eigen rookbeleid van de school*	
Weekend 18u30 - 6u30		Eigen rookbeleid van de school*	Eigen rookbeleid van de school*

*De school kan het rookverbod uitbreiden in het kader van haar eigen rookbeleid (zie ook 'Waarom een rookvrije school' en 'Bouwpakket voor een rookvrije school')

✓ **Waar geldt een rookverbod op school?**

Op school geldt een totaal rookverbod in alle gesloten en open plaatsen. Enkel op weekdagen tussen 18u30 's avonds en 6u30 's morgens en tijdens het weekend is het wettelijk toegelaten te roken in de open plaatsen van de school. Een school kan het rookverbod uitbreiden in het kader van haar eigen rookbeleid.

✓ **Roken op de speelplaats: mag dat?**

Neen, alle plaatsen in openlucht vallen onder de regelgeving, dus ook roken op de speelplaats kan niet meer, behalve op weekdagen tussen 18u30 's avonds en 6u30 's morgens en tijdens het weekend, tenzij de school dit zelf verbiedt.

✓ **Voor welke onderwijsinstellingen geldt het decreet op het rookverbod van 6 juni 2008?**

Het decreet op het rookverbod van 6 juni 2008 is van toepassing op het gewoon en buitengewoon basisonderwijs, het gewoon en buitengewoon secundair onderwijs, het deeltijds beroepssecundair onderwijs en de Centra voor Leerlingenbegeleiding. Het decreet is niet van toepassing op het deeltijds kunstonderwijs, de basiseducatie, het hoger onderwijs en het volwassenenonderwijs, zolang deze vormen van onderwijs geen activiteiten verrichten binnen de infrastructuur van het leerplicht- of kleuteronderwijs en de Centra voor Leerlingenbegeleiding. Uiteraard geldt in alle vernoemde onderwijsinstellingen steeds de wetgeving over het rookverbod op de werkplek en in openbare plaatsen.

✓ **Kan een school nog een rookzone voor de leerlingen voorzien?**

Neen, een school kan geen rookzone meer voorzien voor leerlingen. Wettelijk blijft het wel mogelijk om op weekdagen tussen 18u30 's avonds en 6u30 's morgens en tijdens het weekend een rookzone te voorzien in openlucht, tenzij de school dit zelf verbiedt.

✓ **Mogen leerlingen nog roken op school?**

Neen, leerlingen kunnen enkel nog buiten het schoolterrein roken, behalve op open plaatsen op weekdagen van 18u30 's avonds tot 6u30 's morgens en tijdens het weekend. Tenzij de school dit zelf verbiedt.

✓ **Kan een school de toelating geven aan leerlingen de school te verlaten om te roken?**

De leerling kan enkel het schoolterrein verlaten op bepaalde ogenblikken, bijvoorbeeld onder de middag (minderjarige leerlingen enkel met toelating van de ouders). Voor leerlingen die tijdens de pauze op straat voor de school roken, moet men - los van het feit dat dit het imago van de school niet ten goede komt - ook rekening houden met de schoolverzekering. De school kan best afspraken maken over het roken van leerlingen in de omgeving van de school. Deze afspraken kunnen opgenomen worden in het schoolreglement.

✓ **Mogen leerkrachten nog roken op school?**

Neen, er geldt een algemeen rookverbod op school, dus ook leerkrachten mogen niet meer roken. Enkel op weekdagen van 18u30 's avonds tot 6u30 's morgens en tijdens het weekend kan er worden gerookt in de open ruimten van de school.

✓ **Hebben de leerkrachten die roken recht op een rookzone?**

Neen, het is verboden om een rooklokaal voor het personeel te voorzien gezien de voorbeeldfunctie van het personeel. Leerlingen opvoeden tot niet-rokers en tezelfdertijd personeel toelaten om te roken, kan niet. Het is wel mogelijk om op weekdagen tussen 18u30 's avonds en 6u30 's morgens en tijdens het weekend een rookzone te voorzien in openlucht, tenzij het eigen rookbeleid van de school dit verbiedt.

✓ **Kan een personeelslid de school verlaten om te roken?**

Een personeelslid kan tijdens de pauzemomenten (ochtendpauze, onder de middag, springuur) het schoolterrein verlaten en blijft verzekerd. Het spreekt wel voor zich dat een groepje rokende leerkrachten voor de schoolpoort niet goed is voor het imago van de school, noch rekening houdt met de voorbeeldfunctie van de leerkracht en de school. Hierover maakt men best afspraken met het team. Die worden dan opgenomen in het rookbeleid en kunnen ook als specifieke bepalingen in het arbeidsreglement.

✓ **Roken in de gesloten ruimten van het internaat: mag dat?**

Neen, in de gesloten ruimten van het internaat geldt een totaal rookverbod. Ook een gemeenschappelijk rooklokaal is niet toegelaten.

✓ **Roken in de open ruimten van het internaat: mag dat?**

Als het internaat gelegen is in eigen gebouwen en terreinen buiten de schoolcampus mag er in de open plaatsen worden gerookt, tenzij het internaat dit verbiedt. Als het internaat gelegen is in gedeelde gebouwen of terreinen met het leerplichtonderwijs geldt een rookverbod in de open ruimten, behalve op weekdays tussen 18u30 's avonds en 6u30 's morgens en tijdens het weekend.

Het is aan te raden dat het internaat zoekt naar een evenwicht tussen de eigenheid en opvoedende taak van de instelling en de individuele vrijheid van elke persoon.

✓ **Roken op de schoolbus: mag dat?**

Neen. Op de schoolbus mag er niet gerookt worden door leerlingen, leerkrachten en begeleiders. Er geldt een volledig rookverbod waarvan niet kan afgeweken worden (zie hiervoor omzendbrief NO/2008/02). Ook wanneer de school een bus huurt bij De Lijn of bij een privaat autocarbedrijf blijft dit rookverbod geldig.

✓ **Roken tijdens schooluitstappen: mag dat?**

Roken tijdens extra-murosactiviteiten mag niet, ook als deze activiteiten gedeeltelijk plaatsvinden in het weekend. Tijdens de extra-murosactiviteiten kan men enkel roken tussen 18u30 's avonds en 6u30 's morgens, tenzij de school dit zelf verbiedt (omschrijving extra-murosactiviteit in: art. 3, 14° ter van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 en in omzendbrief SO/2004/06). Een schooluitstap die volledig buiten de schooluren wordt georganiseerd is geen extra-murosactiviteit. Voor deze schooluitstappen kan de school eigen regels vastleggen.

✓ **Mogen de leerlingen op stage roken?**

Leerlingen die een stage volgen hebben een stageovereenkomst en worden beschouwd als werknemers. Daarom vallen ze onder de regelgeving rond roken op de werkplek en de regelgeving die geldt voor de plaats waar ze tewerkgesteld zijn. In een atelier geldt het rookverbod, in een ruimte in openlucht kan gerookt worden mits het bedrijf hierover geen afspraken gemaakt heeft. Het is aan te raden dat de school in het rookbeleid expliciet aandacht besteedt aan het rookgedrag tijdens de stages en eventueel bijkomende afspraken maakt. Die worden best opgenomen in het schoolreglement en de stageovereenkomst.

✓ **Mag het personeel van de onderhoudsfirma roken in de school?**

Neen, ook derden die in de school diensten leveren, zoals externe schoonmakers of leveranciers, moeten zich aan het rookverbod houden. Zij dienen zich te houden aan het interne rookbeleid. De school moet hen van de interne maatregelen op de hoogte brengen.

✓ **Mogen we voor de bezoekers van ons leerrestaurant een rookzone voorzien?**

Neen, ook voor bezoekers van de school geldt het rookverbod. Een rooklokaal of rookzone is niet toegelaten, behalve in openlucht op weekdays van 18u30 's avonds tot 6u30 's morgens en tijdens het weekend, tenzij de school dit zelf verbiedt. Leerrestaurants, didactische kapsalons en andere ruimtes die toegankelijk zijn voor bezoekers vallen evengoed onder de regelgeving voor de school. Het zijn immers geen horeca- of handelszaken die toegankelijk zijn voor het grote publiek.

✓ **Mogen huurders van de turnzaal roken?**

Neen, net zoals voor externen die in de school diensten verlenen, blijft het rookverbod ook gelden bij het ter beschikking stellen aan derden van één of meerdere zalen of lokalen. Er mag dus niet worden gerookt in de sportzaal van een school die tijdens het weekend wordt gebruikt door de plaatselijke sportvereniging of in de polyvalente zaal die het toneelgezelschap 's avonds huurt. Op de open schoolterreinen kan het op weekdays van 18u30 's avonds tot 6u30 's morgens en tijdens het weekend wel, tenzij de school dit zelf verbiedt. Ze is verplicht de bepalingen rond het rookverbod op te nemen in het reglement m.b.t. het ter beschikking stellen van de infrastructuur aan derden.

✓ **Mogen ouders roken tijdens het oudercontact of op de infoavond?**

Neen, het rookverbod geldt ook tijdens een oudercontact of vormingsavonden. Als er een interne regel is die roken in openlucht ook na de afgesproken uurregeling verbiedt, moet de school de ouders hiervan op de hoogte brengen.

✓ **Tijdens de opendeurdagen ontvangen we de ouders in de refter. Die hebben we omgebouwd tot een gezellig praatcafé. Daar mogen ze dan toch roken?**

Niet dus. Ook bij dergelijke gelegenheden blijft de regelgeving gelden. De school kan dan wel tijdelijk de functie van een gesloten ruimte wijzigen, maar het blijft gaan om een gesloten ruimte in een school. Er geldt dus een volledig rookverbod. Indien het rookbeleid van de school het toelaat, kan men op weekdays tussen 18u30 's avonds en 6u30 's morgens en tijdens het weekend wel roken in de open ruimten.

✓ **Tijdens het opendeurweekend plaatsen we een tent op de speelplaats. Mag er in de tent gerookt worden?**

Een tent waarvan minder dan één volledige zijde open is, wordt beschouwd als een gesloten ruimte waar dus een totaal rookverbod geldt. Een tent waarvan minimum één zijde volledig open is, wordt beschouwd als een open ruimte. In deze tent is het toegelaten tijdens het weekend te roken, tenzij de school dit zelf verbiedt. Het is aan te raden dat de school duidelijke afspraken maakt rond het roken in openlucht tijdens opendeurdagen, schoolfeesten, ...

✓ **Moeten we als directie leerlingen en leerkrachten doen stoppen met roken?**

Neen. Wettelijk heeft de school geen enkele verplichting om het rookgedrag van haar personeelsleden en leerlingen te veranderen.

Vanuit de pedagogische opdracht van de school en als ondersteuning van het rookbeleid kan de school wel beslissen om initiatieven te nemen. Rookstopondersteuning voor de leerlingen kan bijvoorbeeld door een rookstopcursus te organiseren op school. Voor de personeelsleden kan onder meer de Externe Dienst voor Preventie en Bescherming op het Werk rookstopsessies organiseren.

✓ **Wat kan de leerling, het personeelslid of de ouder doen als de wet niet wordt nageleefd?**

De school moet er als onderwijsinstelling en werkgever voor zorgen dat de wetgeving wordt nageleefd. Leerlingen, personeel of ouders kunnen zich met een klacht over het niet naleven van de regelgeving rond roken richten tot de directie of inrichtende macht. Als de betrokkenen van mening zijn dat de school onvoldoende maatregelen neemt om het rookverbod op school te realiseren, kunnen zij dit melden bij de onderwijsinspectie.

Personeelsleden kunnen terecht bij de federale overheidsdienst Toezicht op het Welzijn op het Werk of bij de arbeidsgeneesheer wanneer het gaat om overtredingen van de wetgeving rond roken op de werkplek. Voor klachten rond overtredingen van de wetgeving in openbare plaatsen kunnen leerlingen, personeel of ouders terecht bij de tabakscontroledienst van de FOD Volksgezondheid.

✓ **Kan de school een sanctie krijgen omdat het rookverbod niet wordt nageleefd?**

Volgens het decreet van 6 juni 2008 moet de school het rookverbod opleggen en overtreders sanctioneren. Als dit niet gebeurt kan de school in principe haar erkenning of subsidiëring verliezen.

Overtredingen van de federale wetgeving (KB roken op de werkplek of KB roken in openbare plaatsen) kunnen strafrechtelijk vervolgd worden. In principe kunnen geldboetes en gevangenisstraffen worden uitgesproken.

✓ **Wat zijn de sancties voor leerlingen en leerkrachten die het rookverbod overtreden?**

Het interne rookbeleid voor leerlingen wordt opgenomen in het schoolreglement. Daarin moeten ook procedures en sancties bij overtredingen staan. Voor de werknemers worden het rookverbod en de interne regels rond roken opgenomen in het arbeidsreglement. Voor de procedure en eventuele sancties kan men dan terugvallen op de bestaande tuchtprocedures voor beroepsfouten.

WAAROM EEN ROOKVRIJE SCHOOL?

Vanaf **1 september 2008** geldt in alle Vlaamse scholen en Centra voor Leerlingenbegeleiding een totaal rookverbod voor leerlingen, personeel en bezoekers. Een rookvrije school doet echter meer dan het toepassen van het rookverbod.

Een rookvrije school in het kader van het gezondheidsbeleid op school

De rookvrije school vertrekt vanuit de methodiek van gezondheidsbevordering in het onderwijs en omvat 3 substrategieën:

- een aanbod van gezondheidseducatie rond roken,
- structurele maatregelen die van de school een gezondheidsbevorderende omgeving maken met aandacht voor een rookstopaanbod,
- regulerende afspraken o.a. in het school- en arbeidsreglement.

Laat zien dat niet-roken de norm is

In Vlaanderen wordt niet-roken steeds meer de norm. Het schoolpersoneel heeft voor leerlingen een belangrijke normbevestigende rol. Zij zijn, naast de ouders, voorbeeldfiguren voor jongeren. Door als schoolpersoneel, samen met de ouders, niet te roken in de schoolgebouwen en op het schoolterrein, geeft u een duidelijk signaal: niet-roken is de norm!

Een rookvrije school met aandacht voor preventie en rookstop kan het roken verminderen. Onderzoek uit de Verenigde Staten toont aan dat scholen met een rookvrije campus en een uitgewerkt rookbeleid een lager percentage rokers hebben dan scholen zonder volledig rookverbod en rookbeleid (Wechsler, Lee & Rigotti, 2001).

Voorkom meeroken

Gedwongen meeroken is ongezond en hinderlijk. Velen willen geen gezondheidsrisico's lopen door de rook van anderen in te ademen. Jaarlijks sterven in België naar schatting 2.200 mensen door het inademen van andermans rook. Door meeroken kunnen bestaande ziekten zoals astma en bronchitis verergeren. Daarnaast is tabaksrook een bron van ongemak; het leidt tot irritaties van ogen, neus en keel, tot hoofdpijn, misselijkheid, duizeligheid, concentratiestoornissen en verminderde reuk en smaak.

NAAR EEN ROOKVRIJE SCHOOL

De meeste scholen hebben al stappen gezet naar een rookbeleid. Ruim 85% van de secundaire scholen heeft een totaal rookverbod voor leerlingen. In bijna 6 op 10 scholen in Vlaanderen zijn er afspraken of reglementen opgesteld voor het personeel. In 9 op 10 secundaire scholen komt roken als educatief thema in meerdere leerjaren aan bod.

Globaal zien we een vooruitgang tussen 2003 en 2006 wat betreft het rookbeleid in basis- en secundaire scholen. Er is een evolutie naar een evenwichtig rookbeleid merkbaar (Indicatorenbevraging, 2007). Scholen zijn dus al op de goede weg, maar om een rookvrije school te worden en een effectief rookbeleid te voeren, kan vaak nog meer gedaan worden. Aan de hand van de onderstaande checklist kunt u in kaart brengen wat uw school al doet, en hoe u het rookbeleid nog kan verbeteren.

Afspraken over roken

I. Instellen van een rookverbod

	Roken is verboden	Voor directie en personeel	Voor leerlingen	Voor bezoekers	Beschikken niet over de infrastructuur
1	In leslokalen, turnzaal, ateliers, bibliotheek en studiezaal	☐	☐	☐	☐
2	In onthaal, schoolsecretariaat	☐	☐	☐	☐
3	In vergaderruimtes	☐	☐	☐	☐
4	In hallen, gangen, traphallen en liften	☐	☐	☐	☐
5	In toiletten, kleedhokjes en vestiaire	☐	☐	☐	☐
6	In refter, feestzaal, binnenspeelplaats	☐	☐	☐	☐
7	In directiebureau	☐	☐	☐	☐
8	In leraarskamer	☐	☐	☐	☐
9	Op de speelplaats	☐	☐	☐	☐
10	Op het schoolterrein in openlucht (bv. parking, sportveld, tuin, ...): a) tijdens weekdays van 6u30 tot 18u30	☐	☐	☐	☐
	b) tijdens weekdays van 18u30 tot 6u30	☐	☐	☐	☐
	c) tijdens het weekend	☐	☐	☐	☐
11	Tijdens extra-murosactiviteiten (zowel tijdens weekdays als weekend): a) tussen 6u30 en 18u30		JA		NEE
	b) tussen 18u30 en 6u30		JA		NEE
12	Het ingestelde rookverbod geldt ook als ruimtes in het schoolgebouw na schooltijd aan derden worden verhuurd of uitgeleend		JA		NEE
13	Onze school beschikt nog over een rooklokaal		JA		NEE

14	Onze school beschikt over een rookzone in openlucht: a) tijdens weekdays van 6u30 tot 18u30	JA	NEE
	b) tijdens weekdays van 18u30 tot 6u30	JA	NEE
	c) tijdens het weekend	JA	NEE

II. Aangeven van het rookverbod

15	Het rookverbod wordt duidelijk kenbaar gemaakt in de gebouwen en op de terreinen van de school	JA	NEE
16	Regels voor het roken zijn opgenomen in het schoolreglement	JA	NEE
17	Regels voor het roken zijn opgenomen in het arbeidsreglement	JA	NEE
18	Nieuwe medewerkers worden - bij voorkeur tijdens de sollicitatieprocedure - ingelicht over het rookbeleid op school	JA	NEE
19	Regels voor het roken zijn opgenomen in het reglement m.b.t. het ter beschikking stellen van de infrastructuur aan derden	JA	NEE

III. Handhaven van het rookverbod

20	Werknemers die het rookverbod overtreden, worden daarop aangesproken. Overtreding van het rookverbod wordt behandeld zoals andere overtredingen van het arbeidsreglement	JA	NEE
21	Leerlingen die het rookverbod overtreden, worden daarop aangesproken. Overtreding van het rookverbod wordt behandeld zoals andere overtredingen van het schoolreglement	JA	NEE
22	Ouders, bezoekers, gebruikers van de infrastructuur van de school en derden die diensten leveren aan de school die het rookverbod overtreden, worden daarop aangesproken	JA	NEE

Educatie over roken

IV. Gezondheidseducatie

23	Vakoverschrijdend wordt er aandacht besteed aan niet-roken via klas- of schoolactiviteiten (bv. in lessen, projecten, ...)	JA	NEE
----	--	----	-----

V. Klasactiviteiten tabakspreventie

24	Lager onderwijs: zowel in het 5de als het 6de leerjaar wordt in lessen expliciet aandacht besteed aan tabakspreventie Secundair onderwijs: in elk leerjaar wordt in lessen expliciet aandacht besteed aan tabakspreventie	JA	NEE
----	--	----	-----

VI. Schoolactiviteiten tabakspreventie

25	Jaarlijks organiseert de school minimaal één activiteit passend binnen tabakspreventie: wedstrijd rookvrije klassen, een projectweek, een rookstopcursus, het uitdelen van informatiemateriaal	JA	NEE
26	Op een ouderavond, opendeurdag, schoolfeest, ... wordt aandacht besteed aan het onderwerp roken of ouders ontvangen er schriftelijke informatie over	JA	NEE

Aanvullende activiteiten

VII. Rookstopactiviteiten

27	Leerlingen die roken worden gestimuleerd om te stoppen met roken door bv. het organiseren van klasgesprekken, posters, folders, een rookstopcursus, ...	JA	NEE
28	Personeelsleden die roken worden gestimuleerd om te stoppen met roken: bv. financiële tussenkomst in rookstopcursus, beschikbaarheid van informatie over rookstop, posters, ...	JA	NEE

VIII. Aanvullende afspraken

29	De school heeft afspraken met de leerlingen die roken om dat niet te doen in de buurt van de school	JA	NEE
30	De school heeft afspraken met de personeelsleden die roken om dat niet te doen in de buurt van de school	JA	NEE

IX. Voorbeeldgedrag

31	Het personeel dat rookt, doet dat niet in de buurt van de school of in het zicht van leerlingen, om zo het goede voorbeeld te geven	JA	NEE
----	---	----	-----

SCORELIJST

Met deze scorelijst kunt u nagaan hoe goed uw school het doet met haar rookbeleid. Een rookbeleid is meer dan het naleven van de wetgeving. Om te komen tot een volwaardig rookbeleid is het evenwel nodig dat de school voldoet aan de normen van de wettelijke verplichtingen. In de 9 onderdelen staat het aantal punten dat de school per vraag scoort. Scoort u niet het maximum op de grijs gekleurde vakjes, dan bent u niet in orde met de wettelijke verplichtingen. Om een geldige totaalscore te behalen moet u dan eerst nagaan welke maatregelen de school moet nemen om het decretale rookverbod in te stellen, aan te geven of te handhaven.

Per vraag kunt u onder 'uw score' het aantal punten invullen dat uw school behaalt. Tel het aantal punten per onderdeel op. Uw score per aandachtsgebied kunt u vergelijken met de maximale score. Zo ziet u welke gebieden in uw school nog extra aandacht verdienen en welke onderdelen u nog kan verfijnen.

I. Instellen van een rookverbod

(1) tot (10) Elk aangekruist vakje telt voor 2 punten behalve BESCHIKKEN NIET OVER DE INFRASTRUCTUUR = 6 punten

	Uw score
1.	/6
2.	/6
3.	/6
4.	/6
5.	/6
6.	/6
7.	/6
8.	/6
9.	/6
10. a)	/6
10. b)	/6
10. c)	/6
11. a) ja = 10; nee = 0	/10
11. b) ja = 10; nee = 0	/10
12. ja = 10; nee = 0	/10
13. ja = 0; nee = 10	/10
14. a) ja = 0; nee = 10	/10
14. b) ja = 0; nee = 10	/10
14. c) ja = 0; nee = 10	/10

Totale score I = Maximum score 142

II. Aangeven van het rookverbod

15. ja = 5; nee = 0	/5
16. ja = 5; nee = 0	/5
17. ja = 5; nee = 0	/5
18. ja = 5; nee = 0	/5
19. ja = 5; nee = 0	/5

Totale score II = Maximum score 25

III. Handhaven van het rookverbod

20. ja = 10; nee = 0	/10
21. ja = 10; nee = 0	/10
22. ja = 10; nee = 0	/10

Totale score III = Maximum score 30

IV. Gezondheidseducatie

(Kleuterschool: geldt niet van toepassing = 30)

23. ja = 30; nee = 0	/30
----------------------	-----

Totale score IV = Maximum score 30

V. Klasactiviteiten tabakspreventie

(Kleuterschool: geldt niet van toepassing = 30)

24. ja = 30; nee = 0	/30
----------------------	-----

Totale score V = Maximum score 30

VI. Schoolactiviteiten tabakspreventie

(Kleuterschool: geldt niet van toepassing = 60)

25. ja = 30; nee = 0	/30
26. ja = 30; nee = 0	/30

Totale score VI = Maximum score 60

VII. Rookstopactiviteiten

27. ja = 25; nee = 0 (Basisonderwijs: geldt niet van toepassing= 25)	/25
28. ja = 25; nee = 0	/25

Totale score VII = Maximum score 50

VIII. Aanvullende afspraken

29. ja = 20; nee = 0	/20
30. ja = 20; nee = 0	/20

Totale score VIII = Maximum score 40

IX. Voorbeeldgedrag

31. ja = 20; nee = 0	/20
----------------------	-----

Totale score IX = Maximum score 20

Kijk eerst na of uw school het maximum scoort op alle grijs gekleurde vakjes alvorens uw totaalscore te berekenen. Als u niet de maximumscore haalt op alle grijs gekleurde vakjes dan kan u geen geldige totaalscore berekenen. U moet dan prioritair nagaan welke maatregelen de school moet nemen om het decretale rookverbod in te stellen, aan te geven of te handhaven.

TOTALE SCORE =

MAXIMUM SCORE = 427

Resultaten van de checklist

Totale score: < 300 punten   **'Light rookbeleid'**

De school scoort het maximum op de grijs gekleurde vakjes en voldoet dus aan de wettelijke verplichtingen. Toch kunt u nog veel doen voor een gunstiger niet-rookklimaat. Waarschijnlijk kan uw school veel winst boeken door aandacht te besteden aan preventieve activiteiten, zoals lessen over roken en andere activiteiten om te voorkomen dat jongeren gaan roken.

Totale score: ≥ 300 punten   **'Kingsize rookbeleid'**

Uw school is al behoorlijk gevorderd in het ontwikkelen van een goed rookbeleid. Waarschijnlijk is er niet veel extra aandacht nodig voor het instellen, aangeven en handhaven van het rookverbod. Ook doet u al heel wat rond tabakspreventie. U kunt natuurlijk kijken of u hieraan nog iets kunt verbeteren. Wellicht is voor uw school nog winst te behalen met de verdere uitbouw van klas- en schoolactiviteiten, rookstopinitiatieven en het stimuleren van het voorbeeldgedrag van het personeel.

Bouwpakket voor een rookvrije school

Scholen kunnen helpen voorkomen dat jongeren beginnen te roken. Werken aan een rookvrije school omvat activiteiten op het niveau van de individuele leerling, de klas, de school en de schoolomgeving en vormt een onderdeel van het gezondheidsbeleid op school. Het bevorderen en ondersteunen van een gezonde, tabaksvrije leefstijl kan doeltreffend gebeuren binnen een rookbeleid op school.

✓ *Plaats roken op de agenda*

U kunt nagaan of het roken op school voldoende aandacht krijgt. Wat is de mening van de betrokken partijen binnen de school over roken?

Praat met een aantal sleutelfiguren (leerkrachten, andere personeelsleden, leerlingen, ouders) in de school, rokers en niet-rokers, over het huidige rookbeleid op school. Op die manier worden de partners ook geïnformeerd en bewust gemaakt van de problematiek van het tabaksgebruik en gesensibiliseerd om hieraan beleidsmatig te werken op schoolniveau. De actieve steun van de directie is hierbij onontbeerlijk.

✓ *Breng het in een werkgroep*

Eenmaal het besluit is genomen om het rookbeleid verder uit te werken, kan een bestaande werkgroep, bijvoorbeeld de werkgroep gezondheidsbeleid, deze taak op zich nemen. De doelstelling van deze werkgroep is het uitwerken of verbeteren van het rookbeleid op basis van een eerste verkenning en analyse. Verder moet de werkgroep na de invoering een vinger aan de pols houden door het rookbeleid te evalueren en het zo nodig bij te sturen. Het is van belang dat er betrokkenheid en draagvlak wordt gecreëerd bij leerlingen, personeel en ouders. Dit bereik je door leerlingen, personeel en ouders regelmatig te informeren via bijvoorbeeld de schoolkrant of website en inspraak in het rookbeleid te organiseren via de personeelsvergadering, de leerlingen- en ouderraad.

Soms is het moeilijk of onmogelijk om dit thema op school binnen een bestaande werkgroep te brengen of hiervoor een nieuwe werkgroep op te richten. Binnen het team kan dan iemand worden aangesteld die trekker is van het rookbeleid op school. Regelmatige terugkoppeling in de personeelsvergadering, de leerlingen- en ouderraad zorgt dan voor bredere betrokkenheid.

✓ *Bekijk de situatie op school*

Een prima start is de checklist 'Naar een rookvrije school'. Verder kan men zich een aantal vragen stellen. Waarom wil uw school werk maken van het rookbeleid? Welke groepen mensen maken gebruik van de school? Wat is de mening van de directie over het rookbeleid?

Een goede inventaris van de huidige werking en de behoeften op school schept helderheid. Het levert belangrijke gegevens op voor de invulling van een nieuw rookbeleid. Bovendien geeft een inventarisatie iedereen de gelegenheid om zijn mening te uiten. Een manier om de gegevens te verzamelen is een enquête.

✓ **Maak een plan voor een rookvrije school**

Op basis van de informatie verworven door uitwisseling, enquête, discussie, inventarisatie, ... kan het plan van aanpak worden uitgeschreven op basis van 3 componenten:

- afspraken, reglementering en sancties
- gezondheidseducatie en klas- en schoolacties
- interventies gericht op stoppen met roken voor leerlingen en personeel.

✓ **Voer het rookbeleid in**

De kans dat de invoering een succes wordt, neemt toe als u aan volgende punten voldoende aandacht besteedt:

- Bespreek de gezondheidseducatie over tabakspreventie binnen het schoolteam
- Organiseer positieve activiteiten
- Geef het rookverbod duidelijk aan
- Neem afspraken op in het school- en het arbeidsreglement
- Voorzie procedures en sancties
- Bied ondersteuning bij rookstop
- Informeer het personeel en de leerlingen regelmatig en vraag hun mening
- Communiceer het rookbeleid naar ouders

✓ **Meet het succes**

De invoering van een rookbeleid op school is geen eindpunt. Het beleid moet opgevolgd worden en op bepaalde tijdstippen (bv. jaarlijks) geëvalueerd worden. Na de invoering is het nodig de knelpunten te inventariseren. Bemerkingen van leerlingen, personeel en ouders worden meegenomen. Waar nodig moet bijgestuurd worden.

✓ **Veranker het rookbeleid**

Blijf aandacht besteden aan het rookbeleid. Zet het regelmatig op de agenda van de personeelsvergadering, de leerlingen- en ouderraad.

De continuering van het rookbeleid mag in geen geval uit het oog verloren worden. Het is belangrijk dat het rookbeleid als onderdeel van een globaal gezondheidsbeleid de nodige aandacht blijft krijgen en structureel in het schoolbeleid wordt verankerd, ook als de school voor andere prioriteiten kiest.

WAAR KAN U TERECHT?

Informatie en advies voor het invoeren, aanscherpen en levendig houden van een rookbeleid.

Indien u na het lezen van deze brochure behoefte heeft aan meer informatie of advies, kunt u contact nemen met het Lokaal Gezondheidsoverleg (Logo) van uw regio.

Meer informatie over tabakspreventie en het opzetten van een rookbeleid op school vindt u op de websites van het Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie (VIG): www.vig.be en www.gezondeschool.be

Ondersteunend materiaal

Beschikbare educatieve materialen en lessuggesties kunt u opzoeken op de website van de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR): www.gezondopschool.be

Een interactieve analyse van uw rookbeleid is mogelijk via www.gezondeschool.be

Handige instrumenten en ondersteunende materialen (affiches, folders, ...) om het rookbeleid in uw school zichtbaar te maken, vindt u bij het Logo in uw regio.

Stoppen met roken

Om leerlingen te helpen stoppen met roken kan u terecht op www.feelfree.be

Om personeel te ondersteunen bij het stoppen met roken kunt u terecht op www.vig.be

U vindt er links naar informatie over effectieve methodes om te stoppen met roken en een overzicht van het concrete aanbod voor rookstopbegeleiding.

Colofon:

De brochure 'Als de rook uit je school is verdwenen' is een realisatie van het Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie vzw (VIG), Lokaal Gezondheidsoverleg Gent vzw (Logo Gent), en de Logo's Vlaanderen.

Met financiële steun van de Vlaamse overheid

Ondersteund door de commissie gezondheidsbevordering van de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR)

Samenstelling: Olaf Moens, Marleen Roesbeke, Lien Van Hoecke, Marleen Lambert

Met dank aan Rita Van Durme (Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming, departement onderwijs), Greet Caris (Vlaamse Onderwijsraad), Guy Scheijnen (VSKO), Emmanuel Dethier (GO!), Jaak Palmans (VSKO), Trees Ameloot (VCLB), Paul Vandenmeerssche (FOD Volksgezondheid), Christian Deneve (FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg), Els de Cock (FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg).

Met dank aan VSKO voor gebruik tabel pagina 4.

©VIG, 2008

ISBN 9789075628005

Als de rook
uit je **school** is
verdwenen...

